



## **De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis**

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||  
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm  
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm|| Maii Et Ivnii

**Surius, Laurentius**

**Coloniae Agrippinae, 1576-**

**VD16 S 10258 - 10263**

De S. Antonio Vlysbonsensi.

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77393)

fili mi (ait sanctus Dauid) fili mi Absalon: Et ecce plus quàm Absalō hic. Saluator quo. 2. Reg. 18.  
 que videns ciuitatē Hierusalem, & prauidens futurā, fleuit super eam. Et ego propri. Luc. 19.  
 am, & quæ in præsentī est, desolationem non sentiam? Plagam meam recentem, & gra  
 uem non doleam? Ille fleuit compatiendo, & ego patiendo non audeam? Et certè ad  
 tumulum Lazari nec flentes arguit, nec à fletu prohibuit, in super & fleuit cum flenti.  
 bus. Et lachrymatuſ est, inquit, Iesus. Fuerunt lachrymæ illę testes profectò nature, nō Ioan. 11.  
 indices diffidentię. Deniq; & prodijt mox ad vocem eius, qui erat mortuus, ne conti  
 nuò putes fidei præiudiciuſ dolentis affectuſ.

Sic nec fletus vtrique noster in fidelitatis est signum, sed conditionis indicium. Nec  
 quia percussus ploto, arguo ferientem: sed prouoco pietatem, seueritatem flectere sa  
 rago. Vnde & verba mea dolore sunt plena, non tamen & murmure. Nunquid non  
 plenum iustitię protuli, quòd vnus sententię complemento & punitus est qui debuit,  
 & coronatus qui meruit? Et adhuc dico: Benè vtrunque fecit dulcis & rectus Domi.  
 nus. Misericordiam & iudiciuſ cantabo tibi Domine. Cantet tibi misericordia quam Psal. 100.  
 fecisti cum seruo tuo Gerardo, cantet & iudiciuſ quod nos portamus. In altero bo.  
 nus, in altero iustus laudaberis. An solius laus bonitatis? Est & iustitię. Iustus es Do. Psal. 118.  
 mine, & rectuſ iudiciuſ tuuſ. Gerarduſ tu dedisti, Gerarduſ tu abstulisti: etsi do  
 lemus ablatuſ, non tamen obliuiscimur quòd datus fuit, & gratias agimus quòd ha  
 bere illum meruimus quo carere intantū non volumus, inquantū non expedit.  
 Recordor Domine pacti mei, & miserationis tuę, vt magis iustificeris in sermonibus Psal. 50.  
 tuis, & vincas cū iudicaris.

Cū pro causā Ecclesię anno præterito Viterbij essemus, ægrotauit ille: & inuale.  
 scente languore, cū iam proxima videretur vocatio, ego ægerrimè ferēs comitem  
 peregrinationis, & illum comitem in terra relinquere aliena, nec resignare his, qui mi.  
 hi eum com miserant, quoniam amabatur ab omnibus, sicut erat amabilis valdè: con.  
 uersus ad orationem cum fletu & gemitu, Expecta, inquam, Domine vsque ad redi.  
 tum. Restitutum amicis, tolle iam eum si vis, & non causabor. Exaudisti me Deus: S. Bernardi  
 conualuit, opus perfecimus, quòd iniūxeras, rediuimus cum exultatione reportantes miraculum  
 manipulos pacis. Porro ego oblitus penè sum meę conuentionis, sed non tu. Pudet  
 singultuum horum, qui præuaricationis me arguunt. Quid plura? Repetijsti commen  
 datuſ, repetijsti tuuſ. Finem verborum indicunt lachrymæ. Tu illis, Domine, fi  
 nem modumq; indixeris.

VITA S. ANTONII VLYSBONENSIS, PRO  
 FESSIONE FRANCISCANI, QVEM VVLGO A PADVA  
 vocant: scripta à quodam Patre Franciscano grauiter & fideliter. Dictio  
 nem Fr. Laur. Surius in gratiam Lectoris mutauit, omiſſis ple  
 risque, parū ad historiam facientibus, absque tamen  
 historię detrimento.



ST in Lusitanię regno ad plagam Occidentalem, in ex. Iunij 14. Cap. 1.  
 tremis orbis finibus vrbs quædam, quam incolæ Vlyſbo.  
 nam vocant, quòd ab Vlyſſe, vt aiunt, benè sit condita. In  
 ea templuſ miræ magnitudinis extructuſ est in hono  
 rem matris Dei & perpetuę virginis Marię, in quo beati  
 Vincentij martyris sacruſ corpus honorificè asserua  
 tur. Ad eius templi partem occiduam felices beati Anto  
 nij parentes honestuſ habuere domiciliuſ, ipsis templi  
 foribus valdè propinquuſ. Ex illis in ipſo iuuentutis flo  
 re procreatus beatus Antoniuſ, cū sacri baptismatis sa. Patria S. Antonij.  
 lutaribus expiaretur vndis, Fernandi nomen accepit. Qui In baptif. imo Fernan dus appella tur.  
 deinde ab ipsis propè incunabilis multa fuit morum probitate & integritate, nec sicut  
 tenera puerorum solet ætas, mundi lasciuiaſ & vanitatem complexus est, sed bono  
 rum parentuſ sedulus imitator, ecclesiaruſ & monasterioruſ crebrò terebat limi  
 na, manuſq; suas libenter extendebat ad pauperes, vt illorum inopiam subleuaret, vt  
 posset in illuſ quoq; competere, quòd de se beatissimuſ Iob ait: Ab infantia mea cre  
 uit me.

uit mecum miseratio. Pater eius vir nobilis fuit, miles Alphonfi regis, Martinus nomine. Mater eius Maria, non infimo genere fuit.

Cap. 2.

Cum autem puer esset rationis capax, à parentibus in ea, quam diximus, beatissime matris Dei ecclesia literis traditus est imbuendus, simul & educandus à ministris Christi, cuius erat præco futurus. Ita pueritiæ ætatem instar patriarchæ Iacob domi simpliciter exegit. Cum autem accedentibus annis sentiret improbos corporis motus, de carnis corruptione nascentes, nequaquam cessit petulantis ancillæ prauis cupiditatibus, nec fræna libidini laxauit: sed strinxit habenas, corpusq; in seruitutē spiritus redigere nitēbatur. Vileſcebat ei in dies mundus iste, & ne puluis terrenę felicitatis pedibus adhereret, animoq; in via Domini currenti offendiculo foret, retraxit eos, cum necdum tortos illos in ipso mundi primo aditu posuisset. Est autem extra vrbs Vlybo-

Fit canonicius regularis.

næ muros monasterium Augustinianorū, in quo viri spectatæ religionis degunt, quos Canonicos regulares vocant. Ad quos vir Dei, spretis mundi oblectamentis, se contulit, & illorum habitum induit humiliter ac deuotè. Sed cum biennio illo, quo apud eos mansit, amicorum crebra uisitatione, quæ solet pijs mentibus non parum importuna videri, interpellatus fuisset, vt omnes eiuſmodi occasiones sibi præcideret, natale solum deserere decreuit, vt apud externos Domino tranquillius & liberius vacare posset. Impetrata igitur, sed agrè, recedendi copia à superiori, non vite institutum, sed locum mutauit, ad monasterium S. Crucis de Colimbria, feruenti spiritu commigras, idq; zelo seuerioris disciplinæ & studio maioris quietis.

Aliud monasterium petit.

Quam autem ille non locum, sed morum mutationem & expetiisset & fecisset, satis declarabat vita eius solito feruentior. Et quoniam, teste D. Hieronymo, non Hierosolymis fuisse, sed Hierosolymis benè vixisse, laudandum est: talem se moribus exhibuit, vt omnibus perspicuum esset, loci opportunitatem maiorem idcirco illum appetiisse, vt ad vitæ perfectionem facilius posset pertingere. Neq; verò mediocri studio semper excolebat ingenium, nec diebus nec noctibus pro temporis ratione à lectione diuina cessans, animumq; sanctis cogitationibus & meditationibus exercens. Solebat autem legendo historica veritatis textum, allegorica comparatione confirmare fidem, & rursus ipsis scripturæ verbis cõformare mores & affectum inflammare. Scrutabatur religiosa curiositate profunda sermonum Dei, & contra errorum foveas diuinæ scripturæ sententijs intellectum communiebat: simul etiam sanctorum Patrum monumenta sedula lectione euoluens. Denique lecta tenaci memoria complectens, præter omnium expectationem, magnam scripturæ diuinæ est cognitionem adeptus.

Cap. 3. Epistola 12. ad Paulinū.

Cum autem reliquias sanctorum martyrum, quinque fratrum ordinis sancti Francisci, dominus Petrus Infans, serenissimi Lusitanæ regis filius primogenitus, à Marochio adduxisset, & se illorum meritis à magnis periculis liberatum per omnes Hispaniæ prouincias diuulgasset: Christi seruus Fernandus audiens mira, quæ per illos fiebant, multo cœpit flagrare desiderio instar illorum pro Christo hauriendi martyrii calicem, factusq; seipso robustior, humano calcato timore, diuinæ gratiæ validissimo protectus clypeo, dicebat apud se: Vtinam coronæ martyrum suorum participem me facere dignetur Deus. Vtinā liceat pro Christi nomine flexo poplite carnificis ictum excipere. Interim nocte ac die rogabat attentissimè Dominum, vt menti ipsius adspiraret, quod & illius voluntati gratius, & suæ saluti conducibilis, & proximorum utilitati atque adificationi opportunius esset.

Cap. 4. Reliquiæ martyrum Franciscanorum.

Erat per id tempus haud procul à Colimbria eo in loco, qui S. Antonius dicitur, vbi fratres erant instituto & professione Franciscani, literas quidem nescientes, sed vim atque virtutem literæ vitæ & virtutibus exprimentes: qui ex præscripto regulæ & professionis suæ elemosynam peturi, ad monasterium viri Dei sæpè venire solebant. Ad quos pro suo more die quodam uisitandi gratia clam accedens, inter cetera ait ad illos: Ordinis vestri habitum, fratres charissimi, ardenti animo cupio accipere, modò id mihi polliceri velitis, stimulatque illum induero, missuros me vos ad regiones Sarcenorum, vt cum sanctis martyribus merear ego quoque sanguinem fundere, & esse coronæ illorum particeps. Illi his auditis, non mediocriter tanti viri sermonibus exhilarati, diem crastinum eius explendo desiderio designant. Mox beatus Antonius Abbatem suum pro obtinenda abeundi facultate precibus pulsat, eaque vix extorta, fratres Franciscani non immemores pollicitationis suæ, manè redeunt, habitum suæ professionis illi tradunt. Quo cum ille indutus esset, quidam ex Canonicis monasterij eius acerbo animo dixit ad eum: Eas, eas: forsitan sanctus eris. Ad quem ille conuersus,

Cap. 5.

S. Antonius fit Franciscanus.

fus humili voce dixit: Cùm me in sanctos relatum audieris, profectò Deum laudabis. Possimus ex his colligere, quàm gratus ille fratribus suis fuerit, cui nec Prælatus nisi admodùm difficulter discedendi voluit facere potestatem, nec fratres hac in re suo eum fouere consilio, nec ille, quem diximus, frater eius absentiam æquo potuit animo perferre. Puto equidem non absque multo dolore & lachrymis ralem à se virum illos dimisisse, quem sui monasterij idoneum sese præfectum breuè habituros sperarēt. Porro autem fratres Franciscani cum nouo socio suo domum properant, eumque amanter accipiunt. Sed quia formidabat vir Dei, ne parentes aliquam ipsi molestiam facefferent, vt ipsum inquirantium curam eluderet, mutato nomine, Antonium se dici voluit.

Nomen suum mutat.

Paulatim autem crescebat in eo stitit martirij, & zelus fidei magis ac magis eum extimulabat, nec eum quiescere patiebatur. Itaque quemadmodùm se facturos receperant, fratres Franciscani fecerunt ei copiam ad Saracenos proficiscendi. Nec ille sibi moras necendas putans, celeriter abiit. Sed præpotens Deus hac in re illius propositum planè retardauit, totius hyemis spatio graui eum morbo affligens. Quare compulsus ille, ad natale solum ob corporis curandam valetudinem se recepit: sed cùm nauigando ad Hispaniæ littora nauas appulsuros speraret, ad Siciliam ventorum impulsu delatum se sensit. Habuit ergo pro Christo moriendi & desiderium & conatum vir omnium ore merito celebrandus, sed diuina prouidentia, vt post ipsa res docuit, plurimorum saluti eum seruauit, quos ille in diuersis regionibus è seculis peccatorum reuocauit ad salutarès pœnitentiæ fructus.

Cap. 6.

Cupit apud Saracenos mori pro Christo, sed impeditur.

Non longè tum aberat dies, in quem indictus erat fratrum conuentus apud Assisum, quem Capitulum generale vocant. Id vbi Messanæ ex fratribus vir Dei resciiuit, seipsū confirmans, eò, licet debilis & affecta valetudine, profectus est. Eo autem conuentu soluto, cùm ille, què Ministrū vocant, commissos ipsi fratres ad sua loca remitteret, solus Antonius à nemine expetebatur: quippe qui vt ignotus, ita parū vtilis aut idoneus existimaretur: atq; ita solus in Ministri generalis manibus relictus est. Accito autem fratre Gratiano, qui tum in Aemilia siue Romandiola fratrum Minister erat, secretò eū rogauit seruus Dei, vt à Ministro generali ipsum acceptum in Aemiliam perduceret, disciplinis regularibus illic erudiendum. Nullam verò literaturæ mentionem faciens, nihil ecclesiasticam exercitationem iactans, sed intellectum & scientiam omnè captiuans in obsequium Christi, illum solum crucifixum se sitire, se nōscē, se completi velle proclamabat. Frater autem Gratianus miram eius deuotionem exosculans, voris eius assensit, secumq; in Aemiliam abduxit: vbi venia impetrata, ad eremum Montis Pauli secessit, quietem animi & conscientia captare volens. Cùm autem in ea eremo aliquandiu moraretur, frater quidam cellulam precationi aptam in quadam crypta sibi condidit, vt illic liberius Deo vacaret. Eam vt vidit vir beatus, à fratre illo sibi eius copiam fieri precibus contendit. Non negauit ille, & vir Dei persoluto quotidie nocturnarum precum officio, ad eam cellam secedebat, sumptaque secum exigua panis particula & in vase aqua, coquebat carnem parere spiritui, solitariamque illic, quantum licuit, vitam ducens, sanctis cogitationibus & meditationibus spiritum aduersus tentationes communiebat, & diuino amore se confirmabat. Perstabat illic solus nocturnis horis in precibus, totumque se diuinæ moderationi permittens & commendans, in cælestibus spei suæ ancoram solidissimè defigebat. Nec deerant illi crebra infestationes dæmonum, volentium eum in sanctæ orationis studio perturbare. Tanta autem se inedia maceravit, vt quemadmodum testantur ij, qui id viderunt, horum refectio ad fratres rediturus, nutante præ nimia imbecillitate gressu, seipsum interdum sustentare non posset. Sic igitur vir ille plenus sapientia, non breui tempore simplex vixit apud simplices, & omnem arrogantiam humili corde deuitans, sub indocti persona gratia lumen abscondit.

Cap. 7.

Magna eius modestia.

Degit in loco solitario.

Magna eius abstinentia.

Sed non est passus Deus semper latere eum, voluitq; aliquando illum innotescere simplicibus fratribus. Cùm enim multum iam temporis fluxisset, fratres pro sacris accipiendis Ordinibus, ad forum Liuij, quæ est Aemiliae ciuitas, confluxerunt: inter quos adfuit etiam Antonius & quidam fratres S. Dominici. Instante autem collationis hora, fratribus ex more congregatis, Minister loci illius fratres Dominicanos rogauit, vt sitientibus verbum salutis proponerent. Illis recusantibus, quòd nihil se pararassent, instigante eum fortiter spiritu Dei, Minister ad Antonium, de cuius eruditione nihil cõperti habebat, se conuertens, iubet, vt apud fratres dicat, quicquid ipsi suggereret spiritus Dei. Non putabat eum quicquam scire de scripturis diuinis, aut legisse aliquid,

Cap. 8.

Celat diu  
scientiam  
suam.

Humilitas  
tanti viri.

Ut ad con-  
cionandum  
missus, se  
gesserit.  
Esa. 8.

Esa 41.  
Egregius  
zelus eius.

Confutat  
haereticos.

nisi fortè quæ ad ecclesiasticum officium pertinerent. Spem tamen nonnullam ei ad-  
ferebat, quòd audierat illum necessitate cogente, idq; perrarò, aliquid literarè dixisse.  
Et certè cum rãtus ille esset, vt memoria pro codicibus vteretur, & mystici eloquij gra-  
tia mirè afflueret, peritior tamen apud fratres habebatur abluendorum culinæ vten-  
lium, quàm scripturæ sanctæ mysteria explicandi. Praefectum enim suum, quem Guar-  
dianum dicunt, supplex rogarat, vt magni beneficij loco ipsi permittere vellet eluere  
coquinæ vasa, & verrere quotidie fratrum domicilia, nulli alij rei aptum & vtilem se  
confitens, cum esset reuerà vas electum & sancti spiritus gratia multiuaria ornatum.  
Mundabar ergo quotidie humili ac deuoto corde culinæ res & fratrum domicilia, exi-  
mia cuiusdam humilitatis & contemptus sui de se exempla præbens. Non ita agunt  
pleriq; alij, qui antè, quàm sint discipuli, magistri esse volunt, seseque in cathedrâ im-  
portunè ingerere non verentur. Contrà Antonius iam perfectus in scripturis diuinis,  
inter idiotas & rudes laicos haberi máluit quàm sciolus aut magister videri, potiusq; la-  
boribus occupari culinarijs, quàm magisterij cathedram occupare. Verumenimverò  
licet totis viribus in id incumberet, vt à Ministro impositum munus liceret subterfu-  
gere, non potuit tamen voto potiri suo. Tandem ergo cedens tum illius voluntati, tum  
omnium precibus, cum timore Domini primò orsus est simpliciter ad eos dicere: sed  
cùm vellet Dominus lucernam hæc tunc sub modio positam, in omnium conspectu  
proferri, in orationis progressu tanto verborum splendore, tanta mysticarum senten-  
tiarum altitudine vsus est, vt omnes in summam admirationem adducerentur, maxi-  
mè quòd præter omnium opinionem id eueniret: simul etiam eximia eius charitate  
non mediocriter edificarentur, nec affirmare dubitarent, eiusmodi sermonem nun-  
quàm se antehac audiuisse. Ita deinceps, non minima affecti consolatione, veneraban-  
tur in illo diuinitus detectam supernæ sapientiæ claritatem, cum tam insigni humili-  
tate coniunctam.

Cap. 9.

Non diu post ad aures Ministri generalis huius rei fama perlata, illius voluntate cõ-  
pulsus est, rupto diuturno silentio, prodire in publicum, demandatque illi concionan-  
di prouincia, cultor eremi, missus est ad prædicandum verbum Dei: dignus, quidem  
tali ministerio, quod ipse, licet diuina pollens sapientia, sibi impudenter non vsurpã-  
set, sed in collegio pauperum, verè pauperem spiritu se declarãsser, & non nisi voca-  
tus ad concionandum accessisset. Fuisse autem diuinitus vocatum, & vita illius & obi-  
tus perspicuè docere: è quibus priorem, nempe vitam, abiectionis sui voluntaria, sim-  
plex innocentia, & disciplina monastica studium commendant: posteriorem verò,  
id est, doctrinam, cum zelo coniuncta charitas, veritas & modestia approbãunt. Quæ  
cùm non possint omnia singulatim referri, paucis dicemus, quemadmodum veritatè  
indiscriminatim omnibus annunciãrit. Fecit nimirum instar Esaia, cui dictu est: Cla-  
ma, ne cesses: quasi tuba exalta vocem tuam, & annuncia populo meo scelera eorum:  
mittentisque Dei autoritate fretus, ex eremi cultore, vbi sibi vni intenderat, factus  
præco Dei, non segniter fungens officio suo, ad proximorum conciliandam salutem  
totum se contulit: in concionibus suis eam adhibens iustitiæ æquitatem, vt siue ma-  
gnis, siue paruis loqueretur, veritatis iaculis indifferenter omnes feriret. Arguebat in-  
credulos, obsecrabat pios, impios obiurgabat, vt copiosissimè, ita feruentissimè singu-  
lis accommodata & conuenientia salutaris doctrinæ monita depromens. Qui enim  
iam antè, vt supra dictum est, passionis calicem tantoperè cõcupierat, nullius magni-  
tudini, etiam si mortis impenderet discrimen, pro veritate cedebat, sed mirabili stre-  
nuitate etiam potentium tyrannidi sese opponebat. Nulla prorsus flectebatur per-  
sonarum acceptione, nulla adulatione mollecebatur, non popularis transuersum rap-  
iebat fauor & opinio: sed iuxta Prophetæ vocem, quasi plaustrum trituranis, habens  
rostra ferrantia, montes comminuit, & colles quasi puluerem posuit. Videbatur  
quasi alter quidam prodijssè Elias, zelo Dei feruens: inflammatusque igne Spiritus  
sancti, ignitis sermonibus accendebat & vrebatur auditorum tepida, torpentia, frigida  
& obscura corda. Personas quasdam sublimes reprehensione dignas, tanta non-  
nunquàm seueritate obiurgauit, vt plerique alij celebres concionatores illum audien-  
tes, ad intrepidam illius constantiam trepidarent, vultusque suos quodam pusillani-  
mitatis rubore perfusi obtegerent. Circumibat per vicos, castra, vrbes & agros, &  
vitæ semina vbique largissimè spargebat. Cumque ob zelum animarum passim dis-  
curreret, omnemque requiem sibi prorsus vellet interdixit, contigit eum Dei nu-  
tu Ariminum peruenire: vbi cum multos cerneret hæresis correptos, mox totius op-  
pidi conuocato populo, feruenti spiritu ad eos concionari cepit, versutaque hære-  
ticorum

flicorum dogmata luculenter confutauit. Eas autem in auditorum pectoribus efficaci sermo & doctrina salutaris fixit radices, vt profligatis terris erroribus, non pauci ad fidei integritatem sint reducti. In quibus etiam Boniuillum hæresiarum, quem tringenta annis errorum tenebræ occaecauerant, ad sanitatem reuocauit, effecitque vt vsque ad mortem Ecclesiæ mandatis deuotus steterit.

Boniuillum  
hæresiarum  
conuertit.

Postea verò, priuato quodam negocio urgente, à Ministro Ordinis Romam missus est: vbi tantam principum Ecclesiæ erga se beneuolentiam expertus est, vt & ab ipso Pontifice Maximo & cæteris omnibus concio illius incredibili studio ac deuotione auscultata sit. Tam enim sublimiter facundo ore scripturæ mysteria deprimebat, vt Pontifex maximus singulari quâdam prærogatiua eum arcam Testamenti appellaret. Habebat hoc vir Dei, vt sermo eius, pro rerum diuersa ratione, semper in gratia sale discretionis esset conditus: noueratque pariter & placidum & seuerum se exhibere: quare fiebat, vt sermo eius & amore & timore afficeret auditores. Mirabantur in illo viri literati tantum ingenij acumen, tantamque eloquentiam, mirabantur illum erga omnes miro quodam prudentiæ & discretionis pondere sua verba librantem. Maiores non sine admiratione attendebant spiritualibus spiritualia comparantem: minores stupebant vitiorum causas & occasiones sapienter refecantem, & virtutes ac bonos mores cum multa cautione inserentem. Denique omnes omnium ætatum, ordinum, conditionum mortales accommodatas sibi doctrinas & institutiones ex illo se suscipere latabantur. Nec immeritò illi tributum fuit à Pontifice, vt arca testamenti diceretur. Ita enim vtriusque instrumenti paginas memoriæ planè affixas habebat, vt instar Esdræ potuerit, si sic res postulasset, omnes scripturas diuinas in integrum de sua memoria, etiam codicibus omnibus prorsus abolitis, restituere. Testantur hoc, qui eius quotidianum conuiuio & familiari cõsuetudine diu vsu fuere. Nec ei defuisset facultas, si res poposcisset, omnia scripta diuina luculenter & multiplici ratione exponendi & interpretandi.

Cap. 10.

Arca Testa-  
menti voca-  
tur à Ponti-  
fice.

Scripturas  
sacras totas  
memoria  
retinuit.

Multa verò insignia Ordinis sui monasteria prælegendo, disputando, concionando illustrauit & ornauit, idque tum zelo fidei & feruore Christo animas adducendi, tum studio fratres instituendi, tum quoque desiderio cohonestandi institutum suæ Ordinem suum, qui per id tempus propter imperitiam apud plerosque in contemptu erat. Et certè fuit primus ille prælector in Ordine suæ instituto suo, cõsentiente beatissimo patre Francisco, institutum Bononia, vt præesset suis in theologicâ facultate. In cismontana enim regione tum temporis potissimum florebat studia literarum, placuitque fratribus Antonium, tanquam præ cæteris magis idoneum, illic prælectorem constituere. Idem aut ipse etiã in Aemiliæ prouincia permultis annis fratrum Minister cum laude fuit. Et si verò doctrina & verbo in Italia vix quenquam parem haberet, at nihilo minus in sua præfectura vel Ministri functione mirè commodum & humanum se præbebat. Cum autem in ciuitate Podiensi Guardiani ministerio fungeretur, erat illic notarius quidam omninò lubricus, carni & mundo totus addictus. Eum quoties præteriret vir Dei, nudato capite coram illo genu flectebat. Ille verò existimans id in sui irrisionem & contumeliam fieri, animo perturbabatur, dabatque modis omnibus operam, ne illum vnquam obuium haberet. Sed cum die quodam ab insperato eum transiret vir sanctus, & ita, vt diximus, erga illum se gereret, exacerbatus homo, dixit: Nisi timerem Dei iram, gladio te percuterem, quòd ita me ridiculum facis. Quid sibi vult isthuc, quòd coram me poplitem flectis? Respondit vir beatus: Ego me libèrs Deo martyrem obtulisset, sed illi non placuit. De te autem ille mihi reuelauit, præclarum te martyrem fore. Oro itaque, vt vbi ad martyrij agonem peruenis, me i memor esse velis. Hoc ille audiens, risit. At non multo post tempore Episcopus Podiensis cum multis alijs profectus est Hierosolymam, vt Saracenis Christum prædicaret. Et ecce diuinitus permotus notarius ille, venditis suis rebus omnibus, cum illo iter ingressus est. Cum autem peruenissent ad Saracenos, & Episcopus sic satis frigidè haberet conciones, semel quidem & iterum & tertio notarius dissimulauit. At tandem instar beati Vincentij increpat antistitem, quòd ita frigidè fidem Christi & prædicet & propugnet: diuinoque afflatus spiritu, cum multo feruore cœpit docere Saracenos, Christum esse verum Deum & Dei filium, Mahometem autem filium esse satanæ & perditionis. Quod illi non ferentes, rapiunt hominem, & per triduum diris eum supplicij excruciant. Cumque iam ad mortem duceretur, exposuit fratribus Antonium id prædixisse, quòd ipse martyr futurus esset. Fuit eã res populo occasio, multa deinceps reuerentia beatum Antonium prosequendi.

Cap. 11.

Primus præ-  
lector in  
suo Ordine  
fuit.

Lubrico ho-  
mini præ-  
stat reuer-  
tã tanquã  
futuro mar-  
tyri.

Verax eius  
prophetia.

Cap. 12. Fratribus quandoque in Prouincia ad Capitulum congregatis, vir sanctus de titu-  
lo Crucis & dulcissimi Saluatoris passione praclaram habuit concionem. Eo autem  
concionante, sanctissimus pater Franciscus, qui tum procul aberat in alia regione,  
filijs suis in aëre mirabili quodam modo apparuit. Visus enim est vni ex illis, tan-  
quam brachijs ad crucem extensis, velut approbando sermonem Antonij, indicare  
quid fratres imitandum suscipere deberent, illisque benedicens, Crucis super eos sig-  
num exprimere.

Cap. 13. In illo generali Capitulo, quo sacratissima beatissimi patris nostri Francisci re-  
liqua ad eum locum, in quo nunc cum ea, qua par est, veneratione asseruantur,  
translatæ sunt, qui fuit annus proximus ante obitum eius, ab omni fratrum regimi-  
ne profusus absolutus est beatus Antonius, factaque ei est generalis potestas verbum  
Dei vbicunque vellet, predicandi. Cum igitur eo tempore, quo conciones suas, quas  
de Tempore vocant, conscripsit, Padua moratus fuisset, multamque erga se ciuium  
fidem & benevolentiam esset expertus, mira erga eos deuotione affectus, primo li-  
bertatis suæ cursu ad eos se conferre decreuit. Cumque eò peruenisset, Ostiensis  
Episcopus eum hortatus est, ut conciones de sanctis quoque concionaretur. Itaque illi  
morem gesturus, Padua voluit in illud opus incumbere. Sed sacro Quadagesimæ  
aduentante tempore, videns vir Dei adesse tempus acceptabile & dies salutis, illud o-  
pus intermisit, totumque se ad docendum pro concione populum, eius sermones mi-  
rifice sitientem, applicuit, illisque quadraginta diebus quotidie concionatus est, non  
sine multorum admiratione. Erat enim natura corpulentus, & ea cæsa perpetuò  
laborabat incommoda valetudine: at tamen præ infatigabili animarum zelo, predi-  
cando, docendo, confessiones auscultando, sæpissimè vsque ad solis occubitum iei-  
nus permanebat.

Cap. 14. Vidit hoc & inuidit malignus dæmon, perpetuus bonorum studiorum hostis, & vt  
virum sanctum à suo proposito deterreret, nocturnis illusionibus infestus ei fuit. Rē  
non commentitiam refero, quam ipse vir Dei cum adhuc viueret, cuidam fratri  
narravit. Nocte quadam sacræ Quadagesimæ, in exordio earum, quas diximus virū  
Dei tunc suscepisse, occupationum, fessa laboribus membra somni beneficio nonni-  
hil recreare volebat. Ecce autem impurus satan adest, & hominis Dei guttur tanta vi  
comprimat, vt nisi diuinitus retardatus esset, haud dubiò eum profocaturus fuerit. At  
ille beatissimæ matris Dei nomen inuocans, & fronti suæ viuifica Crucis signum im-  
primens, simulque depromens hymnum illum, O gloriosa Domina, in fugam com-  
pulsit nequissimum spiritum, & repente se sensit liberatum. Cumque fugientem illum  
videre cuperet, oculos aperiens, totam illam, in qua cubabat, cellulam supernilumi-  
nis splendoribus perfusam conspexit.

Cap. 15. Pergens deinde in suscepto per Quadagesimam concionandi labore ac studio,  
populum habuit audiendi ipsum cupidissimum, ita vt certatim cunctis ad eum con-  
fluentibus oportuerit quotidianas in ecclesijs stationes indicere. Sed cum nimiam au-  
ditorum frequentiam ecclesiarum ambitus non caperet, compulsus est ad parentes  
se se campos transferre, atque ita salutatis doctrinæ pluuia de spiritus abundantia ir-  
rigare sitibundos. Confluxit autem eò ex vicinis vrbibus, castris, pagis, innumera pro-  
pe hominum multitudo, salutem suam in illius doctrina spe non dubia collocans.  
Surgebant intempesta nocte, & alij alios nitentur anteuertere, accensisque lumi-  
naribus ad locum, vbi erat facturus verbum vir Dei, summa contentione propera-  
bant. Cernere illic erat milites, matronas nobiles medijs noctis tenebris accedere,  
& qui in multam lucem prius stertere consueuerant, absque vilo tadio vel molestia  
concionaturum vigiles expectare. Deponebant autem omnes cultiorem habitum, &  
quæ ad ornatum spectare videbantur, vt ebanturque vestibus religiosis. Ipse quoque  
Antistes Paduanus cum Clero suo virum Dei deuotè sequens, formaque gregi suo  
factus ex animo, omnes suo egregiæ humilitatis exemplo ad accuratè auscultandum  
incitauit. Itaque viro Dei loquente, tanto ab omnibus studio attendebatur, vt in tri-  
ginta vel eo amplius hominum millibus vix murmur aliquod aut strepitus sentire-  
tur. Tabernaculas suas mercatores non volebant patere cuiquam ad emendas merces,  
nisi prius sancti viri concione absoluta: adeò feruebant illius audiendi desiderio. For-  
minæ ex pietate & deuotione præcidebant forficibus parriculas è tunica eius, pro  
reliquijs eas habituræ: & cui dabatur contingere simbriam vestimenti eius, is beatum  
se arbitrabatur. Concione peracta, ab hominum irruentium vi defendi vix potuit,  
nisi fortium virorum septus præsidijs, vel fugæ opportunitatem callidè exploraret,  
vel

Abfoluitur  
ab omni  
fratru præ-  
fectura.

Zelusani-  
marum in  
gens.

Cap. 14.

Pellit infe-  
stū dæmo-  
nem à se si-  
gno crucis  
&c.

Cap. 15.

Frequentis-  
simū habet  
auditoriu-  
m concio-  
natur.

vel turbis tandem recedentibus, citra molestiam ipsi quoque abire liceret.

O quot ille tum odia inexpiabilia & implacabiles inimicitias ad pacem & concordiam reuocauit, quàm multos diuturna captiuitate miseris libertati restituit, quot ille res, per vsuras & nefariam vim alijs ereptas, restituendas curauit. Reddebantur pignora, remittebantur debita, in varijs negocijs consilia à viro Dei expetebantur, & promittebant omnes se staturos arbitrio illius. Compesciebantur scorta à flagitioso concubitu, fures & insignes pradones retrahebantur à contrectatione rei alienæ. Atque hunc in modum dies illos quadraginta felicissimè exigens, gratam Domino messè sollicitus adduxit. In tanta autem vndique concurrentium turba id fuit admiratione dignum, quòd nullus sese comprimentium clamor audiebatur, nulla cernebatur dissolutio, risus nullus, nullæ voces percipiebantur, nulli infantium vagitus, quibus vel parùm eius conciones interpellarentur. Stabant omnes arrectis auribus, intensissimis perpetuò in virum Dei oculis, sine vllò rudio cum multa deuotione eum sustinentes, perindè ac si non homo, sed angelus lapsus è summò cælo, ad illos concionaretur. Neque id mirum, quandoquidem tanta illum Dominus gratia perfuderat, vt lingua facundissima, voce clarissima, sua verba instar tubæ cuiusdam expromens, ab omnibus & audiretur & intelligeretur. Nec id admiratio ne vacat, cum in longinqua regione natus & educatus multo tempore fuisset, quòd Italico idiomate adeò politè potuit, quæ voluit pronunciare, ac si extra Italiam nunquam posuisset pedem. Tantam verò vtriusque sexûs multitudinem ad confitenda peccata sua remisit, vt nec fratres, nec alij sacerdotes, qui non pauci eum comitabantur, illis audiendis sufficerent. Dicebant autem, qui ad agendam poenitentiam veniebant, diuino iussu admonitos & ad Antonium transmissos, id se in mandatis habere, vt per omnia eius consilijs parerent. Nonnulli post eius decessum è vita, quibusdam fratribus secretiùs dixerunt, beatum Antonium ipsis dormientibus apparuisse, & nomina fratrum, ad quos illos mittebat, indicâsse. Die quodam sancti viri concione adeò quidam mente compunctus fuit, vt cum ad confitendum peccata sua ex eius consilio se compararet, præ suspensis & singultibus nec vnum posset verbum proferre. Cumque vir sanctus ei diceret, vt peccata sua in scripta redigeret, eaque ipsi legenda offerret, fecit ille vt erat iussus. Sed cum chartulam vir Dei acciperet, ita scripturam omnem abolitam & prorsus oblitteratam inuenit, ac si prorsus nihil scriptum fuisset. Cœperunt tum primum homines cateruarim sese verberando, & pia cantica deuotè depromendo procedere. Atque ea laudabilis consuetudo, à tanto auctore profecta, deinceps suis est aucta incrementis, ita vt in omnibus ferè Italia locis accuratissimè hodieque obseruetur.

Cap. 16.  
Efficacia &  
fructus concionũ eius.

Mira profectò sunt hæc, à tam multis potuisse eum intelligi.

Multis se piam verberibus afficiunt.

Cap. 17.  
Cant. 2.

Luc. 21.

Est malleus hæreticorum

Fuit autem viri Dei id præcipuum semper studium & conatus perpetuus, vt perniciosissimas vulpeculas, quæ demoliantur vineam Domini Sabaoth, nempè hæreticos pestilentes & falsas eorum doctrinas, pro viribus oppugnaret, funditus destrueret, ac radicibus extirparet. Hæresiarchas quosdam in publicis disputationibus Arimini, Tolosæ & Mediolani palàm conuicit, & errores eorum coram omnibus confutauit. Adeò enim instructus erat & efficacibus scripturæ diuinæ sententijs, & solidis ac perspicuis rationibus, vt qui nefanda essent hæresi imbuti, coram illo consistere aut os aperire non auderent, ita vt ad illum quoque pertinere videretur, quod Dominus promissit discipulis suis: Ego dabo vobis os & sapientiam, cui non poterunt resistere & contradicere omnes aduersarij veritatis. Detegebat mirum in modum hæreticorum fraudes & versutias, conatus retardabat, errores abominandos cum multa vituperatione traducebat. Nec facilè quenquam ea tempestate vspiciam inuenire licuisset, quod ipse quoque publicè fatebatur, qui tam acriter & perpetuò illos insectaretur, tamque continuam persecutionis procellam illis excitaret. Vnde factum est, vt passim ab omnibus indefessus hæreticorum malleus diceretur. Nec sine fructu fuit labor viri Dei, plerisque hæreticis cum ipsorum fautoribus ad veritatem & obedientiam sanctæ matris Ecclesiæ reuertentibus. Quod vt magis perspicuum fiat, præter illum, quem Arimini conuersum diximus, Bonouillum nomine, alium quendam hic commemorabimus hæresiarcham insigniter perfidiosum quem vir Dei stupendo miraculo ad sanitatem reduxit. In partibus Tolosanæ quandoque incidit in disputationem acerrimam cum perfidissimo quodam hæresis architecto de salutifero sacramento Eucharistiæ. Iam penè vicerat hominem, parumque aberat, quin ille Catholice veritati accederet, cum post multa & varia, per quæ elabernitebatur, argumēta in hæc ille verba prorupit: Missa faciamus verba, & ad res veniamus. Si tu

mi.



miraculo testatum efficere poteris, in Eucharistia verum haberi corpus Christi, & omni perfidia abiurata, mox ceruices meas Catholicae fidei iugo submittam. Respondit vir Dei cum multa fiducia: Confido in Christo Salvatore, me pro tui & aliorum conuersione id, quod postulas, ab eius misericordia impetraturum. Tum surgens haereticus, & manu silentium indicens, ait: Ego iumentum quoddam triduana inedia macerabo: post triduum verò producam illud in populi conspectum, & paratas escas ostendam illi: tuque stabis ex aduerso cum tuo illo, ut dicis, corpore Domini: Si iumentum posthabito pabulo suo, properauerit ad adorandum Deum suum, Ecclesiasticae fidei totus accedam. Assensit ijs vir Dei absque mora. Iam dies praefixus aderat, & in plateam latissimam vndique fiebat hominum concursus.

**Cap. 18.** Adest etiam vir Dei Antonius, ingenti Catholicorum frequentia stipatus: nec abest haereticus cum nequissima suorum caterua. Propè aderat facellum, in quod vir sanctus ingressus, cum multa deuotione obtulit Missae sacrificium. Eo peracto, egreditur ad populum, cum summa reuerentia gestans corpus Domini. Producitur è conclaui mulus benè famelicus, congruumque illi pabulum offertur. Tum imperato silentio, vir Dei cum multa fiducia bruto illi animanti ita dixit: In virtute & nomine creatoris tui, quem in manibus, licet indignus, re vera teneo, tibi praecipio, ut confestim humiliter huc accedas, & eam, quam par est, illi praestes reuerentiam, ut hinc perspicue intelligat peruersitas haereticorum, omnem creaturam suo subdi creatori, quem dignitas sacerdotalis in altari contrectat. Necdum Christi seruus dicendi finem fecerat, & ecce iumentum illud, neglecto pabulo, vsque ad poplites submissò capite accessit, & coram illo viuifico corporis Christi sacramento genu curauit. Mox immenso gaudio exultant catholici, haeretici dolore animi contrahuntur. Laudatur & benedicitur praepotens Deus, fides catholica extollitur, haeretica prauitas pudore afficitur & opprobrio sempiterno. Haereticus autem ille coram omnibus abiurata perfidia, sanctae Ecclesiae mandatis deinceps paruit.

Insigni miraculo mulus adorat Eucharistiam. Vt tibi haeretice.

**Cap. 19.** Quodam tempore Romam innumera diuersarum gentium multitudo venerat, condonationes siue indulgentias Paschales promeritura. Erat tum in vrbe vir Dei Antonius propter negocia quaedam, voluitque summus Pontifex, ut ad peregrinos illos haberet concionem. Renouatum illic cernerè licebat praclarum illud miraculum, quo olim in Pentecoste Apostolos illustrauit Christus. Nam beati viri linguam ita instruxit gratia Spiritus sancti, ut singuli & aperte audirent, & planè intelligerent idioma regionis suae, in quo & nati & educati fuerant, quemadmodum multi ex ijs postea pro certo affirmarunt.

**Act. 2.**

Eximium miraculum

**Cap. 20.** Eo tempore, quo apud Montem Pessulanum vir sanctus praeegebat, quodam solenni die concionabatur, omni & Clero & populo auscultante. Sermonem inchoato occurrit animo, se officium quoddam sibi iniunctum, alteri non demandasse. Moris illic erat, ut in praecipuis Dei solennitatibus duo insignes fratres sub summo sacrificio Alleluia canerent: quod officium tum incumbere viro Dei. Itaque magno quodam moerore affectus, in pulpitem, caput cucullo operiens, sese reclinabat, & coram omni illa auditorum frequentia sic aliquandiu permanfit. Interim mirabili quodam modo illud officium peregit, quemadmodum olim sanctus Ambrosius legitur beatissimi Martini funus, licet procul corpore abesset, curasse, & sanctus Franciscus, ut supra annotauimus, fratribus suis in Arelatenfi conuentu siue Capitulo apparuisse. Eo autem munere diligenter perfunctus, ad se redijt vir Dei, & sermonem inchoatum egregiè profecutus est.

**Cap. 21.** Eiusdem modi quippiam etiam apud Lemouicenses illi contigisse ferunt. Vbi cum in nocte natiuitatis Christi in summa aede concionandum ei esset, & eodem tempore nona in nocturno officio lectio apud fratres in suo monasterio recitanda: cum vtrūque simul praestare non posset, rogauit Dominum, ut in sua virtute suppleret, quod humana ope fieri nequiret. Et ita eodem tempore & lectionem illam in fratrum Choro visus est legere, & in primario templo concionem habuit.

**Cap. 22.**

Alio tempore cum à praedicatione rediens, & per solitudinem iter habens, populi applausus declinaret, mulier quaedam via compendia captans, & virum Dei per deuia quaerens, filium suum brachijs & cruribus à primo ortu contractum ad eius pedes abiecit, cum multis lachrymis rogitans, ut Crucis signum in illum exprimeret, nihil dubitans hoc facto ilico filium sanatum iri. Sed cum vir sanctus praemulta modestia & humilitate id recusaret, illa flens largius, & preces multiplicans, clamare coepit: Domine pater Antoni, miserere mei. Tandem vir pius & matris afflictione & filij calamitate

mitate permotus, tum etiam flexus precibus focij sui fratris Lucae, eius perpetui comitis, scientia & sanctitate praecleari, Crucis signum in Christi nomine in agrum puerum edidit, & ille eodem temporis puncto sanus & incolumis surrexit. Porro vir Dei non hoc suis meritis, sed mulieris fidei adscribens, rogauit eam, vt dum ipse esset in viuis, nulli id propalaret.

Crucis signo  
contractum  
puerum sa-  
nat.

Puella quadam annorum quatuor, pedum officio carens, insuper morbo caduco laborans, crebro volubatur spumans, & ad terram se miserandum in modum allidens. Contigit autem, vt pater eius Petrus nomine, cum illam gestaret in vlnis, ab insperato obuuium haberet patrem Antonium a concione reuertentem. Itaque obnixè eum rogat, vt signum vitalis Crucis edat in puellam. Ille cernens hominis synceram fidem, a capite vsque ad pedes Cruce eam consignat, & derepentè fit sana.

Cap. 23.

Itè morbi-  
dam puellā

Matrona quadam nobilis virum Dei cum ingenti populi multitudine extra oppidum sequens, vt in agro concionaturum audiret, in angusta quadam platea in densissimum lutum decidit, nouis ijsque non parui precij vestibus induta. In ipso autem casu se Deo & sancto viro commendans, ex luto ita surrexit munda, vt omnes in admirationem versi, Deum & fidelem seruum eius mirificè predicarent.

Cap. 24.

Alia quadam pia foemina in Francia, virum Dei pro habenda concione extra urbem exeuntem sequi desiderans, a marito malè valente non permittebatur. Fuit hoc illi molestissimum, & cum concioni interesse non liceret, ascendit in solarium domus suae, & ex fenestra ad locum concioni destinatum cupida respexit, vt vel sic non nihil suo desiderio satisfaceret. Accidit tum res admiratione digna. Cum enim ad duo miliaria abesset locus ille, vocem viri Dei praedicantis audiuit. Cuius suauitate delectata, haerit diutius ad fenestram, quam vir eius ferre possit: qui etiam eo nomine obiurgauit eam, sed illa se respondit patrem Antonium audire concionantem. Quod ille audiens, irrisit eam, delirare illam existimans. Illa contra asserente se optimè audire eum, ascendit vir ad fenestram eandem, & etiam ipse viri Dei vocem meritis fidelis conuigis percepit, atque ab eo die nunquam ex illius concione abesse voluerunt.

Cap. 25.

Auditur  
vox eius  
procul per  
miraculum

Cum beatus vir ex Tolosano Lectore & Podiensi Guardiano factus esset Custos Lemouicenis, & per regnum Franciae proficiscens concionaretur, tandem ad Bituricensis urbem peruenit. Vbi cum die quodam praedicaret populo, tam frequens habuit auditorium, vt nullus intra oppidum locus esset tantae multitudinis capax. Canonici igitur cum populo instituta processione in agrum latissimum exierunt. erat aestiuum tempus. Sub ipsa autem concione immanis orta tempestas, fulguribus & tonitruis existentibus, omnes imminente pluuiam fugere compulsi. Sed vir Dei cernens illos fugam meditantes, alta voce dixit: Sitis bono animo, nec vos loco moueatis. Ne gutta quidem pluuiæ quenquam vestrum continget. Tum illi verbis eius fidentes, nihil se mouerunt. Interim pluuiæ & grando crassissima praecipit ex caelo prouens, omnes illos prorsus intactos reliquit, ne locum quidem, in quo stabant, madefaciens, cum tamen eum vndiq; instar muri ambiuisset. Ad tam insigne miraculū omnes gratias egerunt Deo, & virum Dei deinceps in multa reuerentia habuere.

Cap. 26.

Grando &  
pluuiā non  
contingunt  
auditorios  
concionis  
eius.

Concionante quandoque viro Dei ad sex miliaria extra urbem Podiensem, absolute sermone quidam viri fideles vinum & alia quadam ei miserunt. Quod vinum gustans matrona quadam, cum eius palato non federet, festina domum abiit, melius vinum allatura. Qua in re tam fuit sollicita, vt vasis epistomium apertū relinqueret, manūq; ferens vertibulum siue partem illam, qua epistomium obturatur, ad hominem Dei properaret. Ad quem vt accessit, vidit in manu sua instrumentum illud, sensitq; se non clausisse epistomium: moxq; domum reuersa, totum cellarium vidit vino perfusum. Confidens autem meritis sancti viri, in epistomio reposuit vertibulum, statimq; dolium adeo est vino repletum, vt exundaret.

Cap. 27.

Vas vacuū  
redundat  
vino.

In vsurarij cuiusdam exequijs vir Dei concionaturus, thematis loco accepit illud ex Euangelio: Vbi est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Sub concione autem inter cetera ait: Mortuus est hic diues, & sepultus est in inferno. Ite ad thesaurum eius, & in illius medio inueniuntur cor eius, corpore iam humato. Abierunt hominis parietes & amici, & cor adhuc calidum in medio nummorum eius inueniunt.

Cap. 28.

Matth. 6.

Res sanè  
terribilis.

Quodam solenni die vir sanctus concionabatur, & quadam nobilis domina auidè auscultabat. Cernens hoc impurus satan, vt fructum concionis ab ea excluderet, curforis speciem pra se ferens, ad eam cum literis venit, aitque filium eius ab hostibus captum & interfectum. Eas maligni hostis versutias spiritu cognoscens vir Dei, (nam corporeis auribus nihil huius perceperat) coram omnibus dixit: Nihil timeas Do-

Cap. 29.

Malignitas  
dæmonis.

mina.

mina: filius tuus & viuit, & rectè valet: Curfor autem iste, diabolus est. Ad quas voces instar fumi ille egregius cursor euanuit.

Cap. 30.

Cùm Paduæ degeret vir Dei, Vlyssonæ duo ciues in expiabili odio se mutuò prosequantur: è quibus alter iuxta aedes parentum beati viri manebat, & cùm hora vespertina filium hostis sui in platea inuenisset, per summam crudelitatem iugulauit, & in tempesta nocte in horto parentum viri Dei, facta fouea, eum sepeliuit. Cùm autem nobilis esset is, cuius filius casus erat, inquisitum est diligenter, & repertum eius filium illac tranfisse, vbi eius inimicus morabatur. Itaque eius domo & horto lustrato, nihil compertum est. Itum est ad vicinas aedes, & in horto illarum pueri cadauer inuentum est. Itaque pater sancti viri cum tota familia coniectus est in vincula, tanquam reus car-

Nota infigne miraculum.

dis illius. Id verò vt per spiritum Paduæ cognouit vir Dei, vesperi à Guardiano petijt copiam exeundi, quæ illi negata non est. Eadem nocte magno miraculo Vlyssonam perductus est, & proxima luce ad Iudicem se contulit, rogans vt infontes è vinculis dimissos pateretur abire domum. Illo modis omnibus recusante, petijt cadauer perempti pueri ad se adferri. Quo allato, iussit surgere puerum & dicere, num à parentibus ipfius occisus esset. Ille surgens, dixit eius cædis illos prorsus confcios non esse, atque ita discedendi est illis facta potestas. Mansit toto illo die cum parentibus suis vir beatus, & manè angelico ministerio Paduam reductus est.

Cap. 31. Effectus concionæ eius.

Quando ad populum concionabatur eximius præco Christi, sermo ex illius ore tanquam ex ardenti camino proficiscens, mirabiliter solebat mouere auditores, ipsaque animorum penetrare medullas, & multam in ijs deuotionem & compunctionem, vitiorumque odium & detestationem excitare, ita vt plerunque alter alteri diceret cum multo gemitu: Heu me miserum, qui nunquam antehac isthuc putàrim esse peccatum: quod si sciuissem, certè nunquam illud admissem: mutuòque se hortabantur ad faciendam confessionem, ad suscipiendas peregrinationes religionis ergò, ad ieiunia certis diebus amplectenda in honorem matris Dei, aut similia pietatis studia sectanda. Quis verò possit dicendo consequi, quæ illic fusæ sint lachrymæ, quæ ab imo pectore ducta suspiria, quæ pectorum tunsiones in obstinatis peccatoribus conspectæ? Adeò enim Dominus mirificauit sanctum suum, vt non solum v'statit quod diè coruscaret miraculis, sed etiam inaudita ab eo signa ederentur. Sicut enim beatus Nicolaus fertur per visum apparuisse Constantino Magno, eiusq; præfecto, minasq; intèrtaffe, nò dimitterent homines innoxios in carcerem coniectos: ita hic vir beatus, quos per peccatum cernebat à maligno dæmone vincos detineri, & ad mortem tenderes è piternam, ijs liberandis præcipuam nauabat operam. Et solebant nonnulli venire ad fratres, cùm adhuc viueret vir Dei, & pro certo affirmare, ipfis in lecto iacentibus apparuisse eum, & dixisse: Surge Martine, surge Agnes: abi ad illum fratrem, & hoc siue illud peccatum ei confitere, quod tali in loco perpetrasti, cuius nemo præter Deum cõscijs erat. Qua ratione peccata prorsus occulta expiata fuère.

Nota.

Cap. 32.

Paduanus quidam viro Dei confitens peccata sua, inter alia exposuit ei, quòd matrem suam tanta vi trussisset pede, vt illa compulsa fuerit cadere. Id audiens vir sanctus, omnis malitiæ hostis capitalis, cum quodam spiritus feruore dixit: Pès, quo pater aut mater percutitur, meritò quamprimùm deberet amputari. Quod ille homo simplex perperam accipiens, ilicò domum abijt, & pedem amputat. Mox per omnium ora volitat crudele facinus, & ad virum Dei refertur. Qui absque mora adijt hominem, & post oblatas Deo preces, Crucis signo expresso, iungit pedem tibiæ, & aliquandiu lenit sacris manibus suis. Confestim surgit homo incolumis, ambulans & exiliès, & laudans Deum, & ingentes agens gratias seruo eius fideli Antonio.

Pedem trisectum restituit.

Cap. 33. Ecelinus tyrannus Veronensis.

Tyrannidem apud Veronenses occupante immanissimo illo Ecelino Romano, cùm didicisset beatus Antonius multam eum hominum cædem per summam crudelitatem Verona fecisse, intrepidus illum accessit, atque his verbis compellauit: Immiter cernicibus tuis tyranne saeuissime & rabide canis horrenda sententia Dei. Quousque non temperabis tibi à fundendo infontium hominum sanguine? pluraque his similia voce liberrima in faciem ei dixit. Qui verò aderant, nihil expectabant aliud, nisi illum more suo iussurum, vt trucidaretur: sed secus euénit. Nam omni posita feritate, instar ouis, ad collum suspensa zona, coram viro Dei humili prostratus, culpam suam humiliter edixit, omnemque pro illius arbitrio promisit emendationem: adiecitque: Viri commilitones, nò vobis isthuc mirum videatur. Nam reuera diuinum quèdam vidi fulgorem ex huius vultu vibrari, qui adeò me perterrui, vt me repente in tartarum demersum iri vererer. Ex illo tempore multa erga hominè Dei deuotione fuit, & quoad

Mirè conuertitur.

& quoad vixit, à multis malis, quæ alioquì, sicut ipse fatebatur, fecisset, illo retrahente, abstinuit.

Potest de beato viro non absurdè dici, quod de filio suo Iacob dixit Isaac patriar. Cap. 34.  
Gen. 27.  
cha: Ecce odor filij mei sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus. Adeò enim ca-  
lestis benedictionis gratia perfusus erat, & virtutum odoriferis floribus mirificè or-  
natus, vt esset humilitate præcipuus, sapientia clarissimus, eloquentia mellitissimus, Virtutes  
sancti viri.  
charitate feruentissimus, paupertate insignis, omni morum elegantia illustrissi-  
mus, honestate præcellus, sermone placidus, conuersatione humanissimus, denique  
in omnibus & Deo & hominibus gratus. Moderatione autem siue discretionem, quæ  
est virtutum omnium parens, sine qua virtutes abeunt in vitia, præclarè in primis vsus  
est in concionibus, in dandis consilijs, in recipiendis confessionibus, denique in dictis,  
factis & rebus omnibus, vt nihil in eo posset animaduerti huius virtutis sale non con-  
ditum. Solebat sine personarum acceptione omnibus fidelem nauare operã, vt è pec-  
catis extraherentur, & quibuslibet poscentibus opitulari nunquam desijt viuens in ter-  
ris, vi nec hodieq; cessat post obitum suum, vt res ipsa testatur.

Et ipsum quidem obitum suum longè antè præsciuit: sed ne fratres mœrore affice-  
rentur, illis indicare noluit. Decimoquinto ferè ante mortem suam die, cum è quodã Cap. 35.  
colle contemplaretur amœnam Paduæ planitiem, exultans spiritu, sitù vrbs eius mi-  
ris vehebat laudibus. Versus deinde ad fratrem itineris sui comitem, multo honore  
ciuitatem illam breuì affectum iri prædixit, non tamen exprimens, cuiusmodi ille ho-  
nor futurus esset. Sed ab illius obitu vsque in præsens gratulatur vrbs illa felici rerum Padua felix  
reliquijs  
sancti viri.  
experimento, quando propter viri Dei præclara merita innumerabilium hominum  
frequentia visitatur, egregijs præconijs & eximijs muneribus cohonestatur, dum the-  
saurum illum miraculorum signis inelytum obtinet, rei propè incomparabilis titulo  
gaudet, in suo Antonio tot miseris opitulatur.

Cum iam messis instaret, & vir Dei sciret colligendis frugibus populum occupatum Cap. 36.  
iri, statuit ad tempus concionibus superfedere. Pertasus verò crebri cum secularibus  
hominibus congressus, extra oppidum ad locum quendam solitarium, quem S. Petri  
campum vocant, secessit, Deo & sibi vacaturus. Nec verò mediocriter eius aduentu  
exhilaratus Tiso vir nobilis, in cuius ditioe erat locus fratrum, multa humanitatis of-  
ficia propensissimo animo illi præstitit. Habebat is locum quendam nemoribus con-  
situm, haud procul à domo fratrum: in quo erat arbor procera, ex cuius trunco sex ra-  
mi emerferant, coronæ speciem referentes. Eam vir Dei conspicatus, Cellulam sibi  
super eam extrui voluit, quòd solitudini & quieti opportunus ille locus videretur. Id Degit foli-  
tarius.  
vbi Tiso ex fratribus cognouit, ipse suis manibus viro Dei & duobus socijs eius tres  
Cellulas cum multa deuotione confecit. In ea igitur Cellula vir Dei vitam degens so-  
litariam, in star apud sedulæ lectioni scripturæ sacre & contemplationi vacabat. Atque  
hæc inter mortales illius extrema fuit habitatio.

Iam igitur separatus ab hominum turbis, viuebat sibi, sanctis meditationibus & fer Cap. 37.  
uentibus precibus intentus, vt spiritum ab omni rerum terrenarum cõtatione repur-  
garet, & si qui pulueres ex hominum secularium conuiuio & cõsuetudine, vt assoler,  
illi aliqua ex parte inhæsisent, eos lachrymis cõpunctionis & capillis sanctæ contem-  
plationis abstergeret, celestis patriæ propediem ciuibus felicissimè cõiungendus. Cum  
autem die quadam è sua cellula prandij hora descēdisset, cum fratribus pro more dis-  
cubuit. Facta verò est illic super eum manus Domini, cœpitq; repentè totius corpo-  
ris viribus destitui. Morbo autem magis ac magis inualescente, fratrum manibus sus-  
tentatus, à mensa surrexit: sed cum facientes artus sustinere non posset, in cuiusdam Viribus re-  
pentè desti-  
tuitur.  
lectuli stramenta se præceps inclinavit. Sentiens itaq; corporis dissolutionem immi-  
nere, accito ad se socio suo fratre Rogerio, dixit ei: Si tibi consultum videtur, frater,  
ob vitandum horum fratrum grauamen, Paduam me conferam ad beatæ Mariæ lo-  
cum. Quod cum fratri illi placeret, in currum imponitur vir Dei, fratribus quidem lo-  
ci illius, ne ipsos desereret, obnixè contendentibus. Qui tamen vt viderunt eius ani-  
mum flecti non posse, passi sunt, licet inuiti, eum abire. Iam verò ad urbem propiùs  
accedenti alius quidam frater obuiam venit, qui illum inuisere constituerat. Is vt vi-  
dit eum in vehiculo valde affecta valetudine, hortabatur ne propter ciuium impor-  
tunitatem in urbem ingrederetur ad fratres de S. Maria, sed diuerneret potiùs ad Cel-  
lam fratrum, iuxta monasterium pauperum dominarum commorantium, & eis diuina mi-  
nistriantium. Assensit vir beatus, seq; eò perducì curauit. Paulatim autem in crescente  
ægritudine, ad extrema festinauit: cumq; non nihil quicuisset, facta confessione, hym-  
num

num illum de beata Maria, O gloriosa Domina, canere cœpit. Deinde sublatis oculis, aliquandiu sursum diligentissimè intentos eos tenuit. Cum autem interrogaretur, ecquidnam ita adspiceret, respondit: Video Dominum meum. Cercantes igitur fratres, qui aderant, felicem eius exitum adesse è proximo, sacræ vnctionem ei impendere voluerunt. Vt aut vidit sanctus vir fratrem ex more sacrum oleum apportantem, intus in eum, ait illi: Hanc vnctionem ego habeo intra me: etsi autem necesse non est vt hæc mihi extrinsecus adhibeas, at placet tamen & utilis est. Suscepit igitur sacram vnctionem, extensisq; manibus & palmis inunctis, psalmos, quos pœnitentiales vocant, cum fratribus perlegit. Inde quasi dimidia elapsa hora, inter manus adstantium dormienti similis leniter expirauit, & anima illa sanctissima, carnis ergastulo absoluta, in abyssi claritatis absorpta est. Corpus planè dormire videbatur, manibus in candorem & colorem pristinum mutatis, & membris omnibus ad nutum cõtractantium flexibilibus. Agebatur tum à Christi incarnatione annus 1231. & dies Iunij 13.

**Cap. 38.**  
**Abbas Vercellensis.**  
Eodem autem die celeberrimus ille Abbas Vercellensis, sacræ lectioni & diuinis meditationibus intentus, solus erat in cubiculo. Eum vir Dei, cum esset in corpore, præcipue charum habuit, maximè quòd olim in Theologia illum instituisset, & vicissim ab illo ex libris Dionisij de rebus altissimis instructus fuisset. Et ille quidem Abbas in conuentu fratrum suorum hoc viro Dei perhibuit testimonium: Frater, inquit, Antonius Ordinis illorum fratrum, de pura Theologia sensu mystico hausit plenissimè, diuini radij gratia illustratus. Porro in Abbatis eius cubiculum vir Dei subito ingressus, post mutuam salutationem ait illi: Ecce domine Abba, relicto a seculo apud Paduam, festinus ad patriam proficiscor. Laborabat tum Abbas grauius ex gutture: sed vir Dei leniter eum attingens totum illud incommodum repente depulit, & disparuit. At ille purans eum ad natale solum iter intendere, ignarus prorsus obitus illius, surgit, & ex famulis monasterij perquirat, vbi sit frater Antonius. Stupefacti illi, respondent se nescire, Abbate asserente se pro certo eum vidisse, & ex suo cubiculo quamprimùm eum exiisse, missus est quidam ad fratres, vt ex illis cognosceretur, num quid de Antonij aduentu comperissent. Vbi ille reuersus, fratres dixit nihil eius nosse, Abbas tandem ad se rediens, certissimè cognouit Antonium migrasse ad cælos: tempusq; annotans, post eà didicit, eodem die & hora eum decessisse, quo in cubiculo apparuerat, sicut ipse fratribus non sine lachrymis narrauit.

**Ei apparet vir sanctus.**

**Cap. 39.**  
**Pueri miro modo mortem eius produunt.**  
Cum iam abijisset à vita beatus vir, noluerunt fratres ad hominum notitiam illic id perferri, ne populus subito ad ipsos accederet: sed latere non potuit. Pueri enim nemine quicquã sciende de eius morte, per vrbis cateruatim incedentes, clamabant: Mortuus est pater sanctus: mortuus est Antonius. Mox in oēs vrbis angulos rumor ille peruenit, & populus certatim neglectis laboribus, vt suosq; alebant, in star apud aduocatum ad domum fratrum, eamq; circundat vndiq;. In primis verò ciues, ad pontis caput habitantes, cum armata iuuentute accurrunt, ocyus impedituri ne quis beati corpus rapiat. Omnium ibi lamentabiles voces & gemitus audiuntur, lugentium orbitatem suam. Maximè verò plorabant se tanto patre destitutas forores, quas pauperes dominas vocant, quæ etiam multum egerunt apud primarios eius ciuitatis viros, vt liceret ipsis apud se retinere corpus sancti viri. Sed repetebant illud fratres, ad S. Mariam degentes, apud quos etiam sepeliri voluit vir Dei, idq; adeo, vt sub mortem fratri cuidã ipsi assistenti præceperit, modis omnibus daret operam, vt corpus eius ad S. Mariæ ecclesiam deportaretur. Itaq; instabant fratres isti, & sacrum corpus absportare volebant: sed ciues de pontis capite illis resistebant, & nec attingere quidem permittebant corpus. Interim etiam augment armatorum numerum, qui noctes & dies aduigilent, ne inde auferatur. Tum fratres nescij quid facerent, ad eunt ciuitatis Episcopum, eique rem rotam permittunt. Episcopus Canonicis conuocatis, singulorum super hac re sententiam inquirat. Multi videbantur in eam ire sententiam, vt pauperibus dominabus corpus sancti viri relinqueretur. Tandem Episcopus non negligendas putans preces fratrum rationi consentaneas, magistratui vrbis præcipit, vt fratribus in deportando corpore pro viribus adiumento sit.

**Cap. 40.**  
**En quàm charus Paduanus fuit vir Dei.**  
Interea dum hac geruntur, pars ciuium de pontis capite valdè inflammantur desiderio humandi sacri corporis, neglectoq; magistratu in veritum maiori contentione nituntur, inuicantq; seniores & amicos, vt ipsis auxilio sint. Deniq; inter se vnanimiter statuunt, se suaq; omnia in præsens mortis & excidij discrimen cõijcere potius, quàm sinant ex eo loco tolli corpus viri Dei. Et quod mirum videri queat, adeo in hac re feruebant, vt quidam eorum odium inueteratum & bella intestina, quibus inter se mul-

**Nota studi.**  
**um Ciuium**

to tempore fauierant, planè ex animis abiecisse viderentur, tantum vt illud sacrum pi-  
 gnis retinerent. Et ne cuiusquam fraude aut machinis illo fortassis priuarentur, com-  
 municato inter se consilio, illud rapere moliebantur. Sed quòd præsens non esset Mi-  
 nister prouincialis, ad cuius nutum fratrum cõtrouersia pendeat, seniores quosdam  
 è ciuibus rogabant fratres, vt ad illius aduentum paulisper à suo proposito desisteret,  
 eiusq; arbitrio omnia permitterentur. Placuit hoc ciuibus, & omnes illi sententiæ ac-  
 cedebant. Nocte incumbente, fratres emissis turbis, claudant ostia domorum, & dili-  
 genter vètibus & seris ea obfirmant. Et ecce media nocte clamor ingens exiit, & im-  
 portuno desiderio turbæ inhiant ad videndum corpus sancti viri. Iraque ostia perfrin-  
 gunt: sed cum iam tertio id fecissent, nulla ratione in domum ingredi potuerunt, sta-  
 bantq;, vt ipsi met fassi sunt, aperti ostijs stupefacti: & cum domus plena esset lumini-  
 nibus, aditum videre non potuerunt. Manè factò, per multi ex vrbe, castris, pagis & lo-  
 cis vicinis accurrunt, & quibus datur vel semel vtcunq; cõtingere sacrum corpus, bea-  
 tum se credit. Qui autem præ turba tangere non poterant, zonas, annulos, monilia, cla-  
 ues & cætera ornamenta per fenestras & ostia passim porrigebant, vt contactu sanctif-  
 simi corporis sanctificata reciperent.

Præclarum  
miraculum

Pendente interim propter Ministri absentiam negotio, fratres propter astium ca-  
 lore corporibus infestum, in capsâ lignea sacrum corpus conditum, in foueam de-  
 ponunt, leuiter illud humo operientes. Mox rumor exit in populum, raptum esse sa-  
 crum corpus. Aduolant igitur omnes furibundi in domum fratrum cum fustibus &  
 gladijs, sepes & ostia euertunt, properant ad locum, in quo erat corpus, nec cessant à  
 suo conatu, donec capsam illam inuenirent. Sed nec sic credunt in ea haberi corpus,  
 licet fratres id asseuerarent. Tandem aduenit Minister, ad cuius reditum tota vrbs sus-  
 pensa hærebat. Ab eo igitur ciues de pontis capite corpus sancti viri petunt instanter,  
 addunt etiam minas, vt terroribus frangant fratres, affirmantq; se nullius periculi cau-  
 sa à sententia discessuros. Videns Minister temeritate illos duci, cum multa cautione  
 & modestia dicit ad eos: Nihil quidem iure hic reposcere potestis charissimi: sed si de  
 indulgentia agitur, de fratrum consilio faciemus, quod Dominus inspirabit. Interim  
 ne aliquam possitis suspicari fraudem, vobis permitto custodire locum, in quo beati  
 patris corpus quiescit. Manè alterius diei Minister adit Magistratum, & conuocato se-  
 natu, humiliter opem & consilium implorat. Magistratus de communi omnium sen-  
 tentia custodes adhibet loco sacri corporis, & sub poena centum librarum cauet, ne quis  
 vim afferat fratribus, aut armatus ad eum locum accedat, donec Episcopus & Clerus  
 quid fieri oporteret, statuerent. Altera luce Episcopus in eam curam & cogitationem  
 diligenter incubuit, & audita vtraq; parte, tandem voluit, vt omnia ex Ministri volun-  
 tate fierent: iussitq; vt & Clerus & populus omnis die crastino ad efferendum sacrum  
 corpus summo manè conuenirent: Magistratui quoq; præcepit, vt fratribus, ne quid  
 parerentur molestiæ, sua ope adessent. Magistratus libenter iussa capescit, & ex aduerso  
 fluminis, quod Cellam fratrum ambit, ex nauibus & lignis celeriter curat pontem cõ-  
 fici, ne ciues de pontis capite animis commouerentur, si cernerent corpus per suos fi-  
 nes deferri. At illi nihilo minus versi in seditionem, pontem illum dissipant. Ea res to-  
 tius ciuitatis animos concitauit, quòd tanta temeritas ad omnium iniuriam redunda-  
 ret. Itaq; armis muniti, omnes proficiscuntur contra illos pontis euertores, & hi non  
 minus fidenter ad arma se parant, omni periculo contempto.

Cap. 4a

Cap. 4e.

Videntes autem fratres tantum vrbs totius discrimen, magno timore correpti  
 sunt: nec minus terrebantur pauperes dominae, sua culpa eas turbas concitatas afferen-  
 tes. Tum verò Magistratus illum populi tumultum non ferens, omnes voce præconis  
 ad palatium conuocat, & pontis euertoribus interdicit, ne ea die ausi sint redire ad æ-  
 des suas. A motis ergo illis seditionis authoribus, Episcopus cum Clero, Magistratus  
 cum militibus & innumera populi multitudine, institutis vsque ad sacri corporis lo-  
 cum processionibus, cum hymnis & canticis spiritualibus per medium capitis pontis  
 ad ecclesiam sanctissimæ matris Dei idem beatissimi viri corpus mira omnium exul-  
 tatione transferunt. Supponebant autem feretro humeros suos primarij viri ciuita-  
 tis & magistratus, beatos se existimantes, qui loculum vel leuiter attingere mereren-  
 tur. Quotquot autem cereos habere potuerunt, eos accensos manibus ferebant: quo-  
 rum tanta erat copia, vt eorum lumine quasi tota vrbs inflammata videretur. Vbi  
 ad perpetuæ Virginis templum ventum est, Episcopus sacrificium fecit: eo pera-  
 cto, & exequijs celebratis, quinto ab obitu eius die terræ mandatum est sanctissimum  
 corpus.

Trãsfertur  
sacrum cor-  
pus hono-  
rificentissi-  
mè.

Cap. 43.  
Multis co-  
ruscatur mira-  
culis.  
Esa. 35.

Nota deu-  
tionem.

Milites, pro  
nobilibus  
author ac-  
cipere vide-  
tur.

Ex longin-  
quis regio-  
nibus con-  
fluunt ad sa-  
crum corpus.

Nota.

Refertur in  
sanctos.

Cap. 45.  
Nota rem  
miram.

Eodem ipso die, tempestate illa in tranquillitate redacta, cœperunt miraculorū cornuscare signa, ita ut quouis affecti morbo, ad contactum tumbæ viri Dei mox reualescerent: qui verò præ turba propius accedere non poterant, coram omnibus etiam in platea sani euaderent. Ibi reuera oculi cæcorum aperiebantur, aures surdorum patebant, claudus sicut ceruus saliebat: ibi soluta mutorum lingua, velociter & planè Deo laudes promebat: deniq; omne genus ægritudinum depellebatur, & optata diuinitus beneficia impetrabantur. Porro ciues illi de capite Pontis, qui pontem destruxerant, lachrymis infusi & detractis calceamentis, Clero cum Crucibus & vexillo præcedente, cum tanta reuerentia & humilitate coram tumulo se prostraturi venerunt, ut potentia sua animos intuentium ad multam commiserationem permouerent. Erant illi milites, delicatum hominum genus: quos etiam matronæ nobiles, præ teneritudine vix se ferentes, nudatis pedibus sequebantur. Nec ijduntaxat, sed ciues omnes in partes distributi, statis diebus cum simili processione, abiectis à pedibus calceis, ad sacræ beati viri tumulum accedebant. Veniebant itidem religiosi, ac postremò Episcopus cū toto Clero, præceptores cum multa studioforum caterua, Magistratus cum militum & potentium frequentia, alijsq; diuersarum artium professores, singulatim ordinatis processionibus, certis diebus & horis, cereos habentes in manibus, positos calces, decensissimè aduenerunt. Erant autem cerei, qui ante singulos aduentantium cartis portabantur, ea longitudine, ut non nisi aliqua præcisa parte, intra ædem beatissimæ matris Dei inferri possent, multa etiam formarum inter se varietate artificiosè distincti. Quidam etiam præ suo pondere humeris portabantur, nonnulli curribus uehebantur. Cùm enim possent autem præ nimia multitudine ad ecclesiæ valuas accedere, cereos in platea circa templi ostia statuebant. Nec deerant, qui super muros lumina colloca- rent, & in plateis excubias perpetim agerent: ijsq; nec æstiuis ardoribus, nec hybernis algoribus ab eiusmodi pietatis studijs arceri se patiebantur. Iungebantur cū noctibus dies, & alijs post alios succedentibus sine vlla intermissione Deo laudes gratesq; agebantur. Lætabatur Padua (alij Parauium vocant) tantis ornata luminibus, tantis illustrata fulgoribus, nec vllas noctiū sensit caligines. Accurrunt Veneti, properant Cenomani, ad- sunt Vicetini, Logobardi, Sclaui, Aquileienses, Germani, Hungari, Hispani, Galli: suisq; oculis cernentes diuinitus celeberrima declarari miracula, in laudes præpotentis Dei sua ora laxabant, & corde compuncti, peccata sua fratribus, tantæ turbæ vix sufficien- tibus, confitebantur. Si qui verò curationis causa venissent, nec sua vellent peccata cofiteri, illi nihil obtinebant: facta autem confessione, & correctius viuendi concepto proposito, cunctis videntibus mox misericordiam experiebantur.

Cap. 44.

Interim exaltabatur catholica fides, pudescebat cæca perfidia, mordaces hæretico- rum dentes contrebantur, Christi sponsam calumnijs exagitare conantium, caligo incredulitatis miraculorum splendoribus profligabatur. Fuit verò totius Cleri & po- puli ea concors sententia, ut quamprimum apud Romanum Pontificem de viri beati nomine sanctorum catalogo adscribendo ageretur, cùm ab eius obitu necdum men- sis fluxisset. Et est accuratè sanè iussu Pontificis Gregorij noni in eius miracula inqui- situm, & multa adhibita cura, ut omnia ritè fierent. Tandem cùm essent à Pontifice conuocati Cardinales & Prælati omnes, qui tum Pontifici aderant, inter cætera ab il- lis dictum est: Indignum valde est, nos, quod absit beatissimi patris Antonij meritis ve- nerationem debitam in terris subtrahere, quem Dominus maiestatis dignatus est glo- ria & honore coronare in cælis. Sicut enim veritati miraculorum cognitæ fidem non adhibere, perfidia est: sic meritis sanctorum laudem negare, genus inuidentiæ est. Ita- que Pontifex, qui tum Spoleti erat, anno à nato Salvatore 1232. Pontificatus sui anno sexto, ipso sacratissimo Pentecostes die, beatum virum in sanctis deinceps numeran- dum cum ingenti celebritate decreuit, cùm necdum ab eius è vita decessu annus exple- tus esset.

Eo autem die, quo in sanctos relatus est vir Dei, res stupenda accidit Vlyssonæ. Nā & viri & foeminae extra domos in plateis cantabant & tripudiabant, & campanæ om- nes totius ciuitatis, nullo eas mouente, concrepabant egregiè, nec poterant homines se cohibere, quin se latitiæ & tripudijs darent. Ea autem re in multam illis admi- rationem adductis, non diu post superuenire ex Italia fratres, quorum relatu didicerunt, eodem ipso die inusitata lætitiæ suæ, virum beatum in sanctorum albo in scri-  
pium fuisse.

SANCTI